

پروفسور آلن سویو

حقوق کار

ترجمه تحقیق

دکتر حسن مرادزاده

عضو هیأت علمی دانشگاه شهید باهنر

و

زهرا السادات نوابزاده شهر بابکی

دانشجوی دکتری حقوق اجتماعی دانشگاه پاریس ۱۰ (نانترا)

با دیباچه

پروفسور آلن سویو

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی

تهران - ۱۳۹۹

سرشناسه	: سوپو، آلن، ۱۹۴۹ - م.
عنوان و نام پدیدآور	: Supiot, Alain
مشخصات نشر	: حقوق کار / آلن سوپو: ترجمه و تحقیق حسن مرادزاده، زهرالسادات نوابزاده-شهریابکی. تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۸۲۰۰-۷۲-۰
وضعیت فهرست	: فیفا
نویسی	
یادداشت	: عنوان اصلی: Critique du droit du travail, 2002.
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۹۱ - ۱۹۴.
موضوع	: کار و کارگری — قوانین و مقررات — فرانسه
موضوع	: Labor laws and legislation -- France
موضوع	: کار و کارگری — قوانین و مقررات
موضوع	: Labor laws and legislation
شناسه افزوده	: مرادزاده، حسن، ۱۳۵۱ - مترجم
شناسه افزوده	: نوابزاده شهریابکی، زهرالسادات، مترجم
رده‌بندی کنگره	: KJ۷۳۹۹
رده‌بندی دیویی	: ۳۴۴/۴۴۰۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۴۰۵۶۳

عنوان	: حقوق کار
مؤلف	: پروفیسور آلن سوپو
مترجم و محقق	: دکتر حسن مرادزاده و زهرالسادات نوابزاده شهریابکی
ناشر	: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهردانش
نوبت چاپ	: اول
تاریخ چاپ	: ۱۳۹۹
شمارگان	: ۱۰۰۰ نسخه
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۸۲۰۰-۷۲-۰
قیمت	: ۸۰,۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است.

تهران - خیابان کریم‌خان زند - خیابان سنایی - خیابان نهم - خیابان گیلان - پلاک ۵
 کدپستی ۱۵۸۵۷۴۳۱۱، صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۴۵۳۹، تلفن: ۸۸۱۱۵۸۱، نمابر: ۸۸۱۱۵۸۰
 Website: www.sdil.ac.ir Email: publication@sdil.ac.ir

سخن ناشر

بروز انقلاب صنعتی در قرن هجدهم و ستمی که کارفرمایان بر کارگران روا داشتند انقلابهای اجتماعی مختلف به ویژه در اروپا و آمریکا را به دنبال داشت. تصویب قوانین حمایتی مختلف در شماری از کشورها و ایجاد سندیکاها و کارگری و کارفرمایی بخشی از این تحولات قلمداد می‌شود. تشکیل سازمان‌های بین‌المللی کار در سال ۱۹۱۹ حمایت از کارگران و بهبود شرایط کار را به سطح بین‌المللی ارتقاء داد و از گستره قوانین ملی فراتر برد. پایه‌گذاری سازمان بین‌المللی بر اصل سه‌جانبه‌گرایی باعث شد که در کنار نمایندگان دولتها، نمایندگان کارفرمایان و کارگران نیز در مرجع بین‌المللی حضور یافته و در موقعیتی نسبتاً برابر با دولتها در فرایند بهبود شرایط کار در سطح جهان مشارکت جویند.

کتاب «حقوق کار» که به قلم استاد برجسته این حوزه پروفیسور آلن سویوو به نگارش درآمده و در مجموعه «چه می‌دانم؟» به زیور طبع آراسته شده یکی از منابع موجز و جامع حقوق کار به شمار می‌آید که از اعتبار جهانی برخوردار است. این کتاب توسط جناب آقای دکتر حسن مرادزاده و سرکار خانم زهراالسادات نواب زاده شهرابیکی به فارسی ترجمه و به دیباچه پروفیسور سویوو مزین گشته است.

نکات تحقیقی که مترجمان به کتاب افزوده‌اند و از این رهگذر آن را تا حدودی با حقوق کار ایران تطبیق داده اند ارزش علمی کتاب را مضاعف ساخته است. مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش ضمن قدردانی از مؤلف و مترجمان، آرزو می‌کند که این کتاب بتواند برای نیل به هدف بلند استقرار عدالت اجتماعی در کشور مفید باشد.

دکتر وحید اشتیاق

خداوند متعال

گفتار دوم: آزادی کار ۷۹

گفتار سوم: آزادی سندیکایی ۸۳

بند نخست: حق سندیکایی ۸۳

بند دوم: جنبش سندیکایی ۸۷

بند سوم: مسأله سندیکایی ۹۰

فصل ۵ تبعیت ۹۳

گفتار اول: معیار تبعیت: مرزهای دستمزدگیری ۹۵

بند نخست: کارگر دستمزدگیر کیست؟ ۹۵

بند دوم: تابع کیست؟ ۹۸

بند سوم: چهره‌های نوین تبعیت ۱۰۱

گفتار دوم: محدوده‌های تبعیت قالب‌بندی اختیارات کارفرما ۱۰۳

بند نخست: محدودیت آزادی‌ها ۱۰۴

بند دوم: منع انواع تبعض ۱۰۶

فصل ۶ روابط جمعی کار ۱۰۹

گفتار اول: نمایندگی جمعی ۱۱۱

بند نخست: امکان نمایندگی ۱۱۲

بند دوم: نمایندگان انتخابی کارکنان ۱۱۶

بند سوم: نمایندگی سندیکایی ۱۲۰

بند چهارم: وضعیت نمایندگان مزدگیران ۱۲۱

گفتار دوم: اختلافات دسته جمعی ۱۲۲

بند نخست: حق اعتصاب ۱۲۳

بند دوم: واکنش‌های کارفرمایی نسبت به اعتصاب ۱۲۶

گفتار سوم: مذاکره جمعی ۱۲۸

بند نخست: پویایی مذاکره جمعی ۱۲۸

بند دوم: حقوق پیمان‌های جمعی ۱۳۰

فصل ۷ تبادل مبتنی بر دستمزد ۱۳۳

گفتار اول: مدت کار ۱۳۳

بند نخست: تعیین مدت کار ۱۳۳

بند دوم: محدودیت مدت کار ۱۳۵

بند سوم: کاهش مدت کار ۱۳۷

بند چهارم: سازماندهی زمان کار.....	۱۳۸
گفتار دوم: دستمزد.....	۱۳۹
بند نخست: مبلغ دستمزدها.....	۱۴۱
بند دوم: پرداخت دستمزدها.....	۱۴۱
فصل ۸ ایمنی.....	۱۴۳
گفتار اول: امنیت جسمی و روانی.....	۱۴۳
گفتار دوم: امنیت اقتصادی.....	۱۴۶
بند نخست: امنیت اشتغال.....	۱۴۶
بند دوم: فراتر از اشتغال وضعیت حرفه‌ای اشخاص.....	۱۴۹
ضمائم.....	۱۵۱
اعلامیه فیلادلفیا راجع به اهداف و مقاصد سازمان بین‌المللی کار.....	۱۵۳
منشور اجتماعی اروپایی (بازبینی شده).....	۱۵۷
پیشگفتار منشور.....	۱۵۷
بخش اول.....	۱۵۸
بخش دوم.....	۱۶۰
ماده ۱- حق کار.....	۱۶۰
ماده ۲- حق بر شرایط کار عادلانه.....	۱۶۰
ماده ۳- حق بر ایمنی و بهداشت در محیط کار.....	۱۶۱
ماده ۴- حق بر دستمزد منصفانه.....	۱۶۱
ماده ۵- حق مربوط به سندیکا.....	۱۶۱
ماده ۶- حق مذاکره جمعی.....	۱۶۲
ماده ۷- حق کودکان و نوجوانان در برخورداری از حمایت.....	۱۶۲
ماده ۸- حق بانوان کارگر بر حمایت در دوران بارداری و زایمان.....	۱۶۳
ماده ۹- حق بر راهنمایی شغلی.....	۱۶۳
ماده ۱۰- حق بر آموزش حرفه‌ای.....	۱۶۴
ماده ۱۱- حق بر حفاظت از سلامت.....	۱۶۴
ماده ۱۲- حق بر تأمین اجتماعی.....	۱۶۵
ماده ۱۳- حق بر مساعدت اجتماعی و درمانی.....	۱۶۵
ماده ۱۴- حق بهره‌مندی از خدمات اجتماعی.....	۱۶۶
ماده ۱۵- حق اشخاص معلول بر استقلال، ادغام اجتماعی و مشارکت در زندگی جامعه.....	۱۶۶

دیباچه نویسنده بر ترجمه فارسی کتاب

حقوق کار از سی سال گذشته بدین سوی، هدف نهادهای اقتصادی و مالی بین‌المللی بوده است که همواره در معرض افزایش بی‌قاعدگی بازارهای کار بوده‌اند. این در حالی است که برای تحقق کارکرد متناسب، بازارها باید در جهان نهادین سه بعدی قرار گیرند، آنجا که روابط بین فعالان اقتصادی تحت لوای یک عامل سوم که متضمن بی‌غل و غش بودن مبادلاتشان و ضامن مدت طولانی حیات بشری است، قرار می‌گیرند. یک قرارداد واقعی تنها هنگامی می‌تواند منعقد شود که طرفین ملتزم به واسطه آن تحت لوای یک عامل تضمین‌کننده وفا به وعده گذارده شده، قرار داشته باشند (مانند خداوند، پادشاه، دولت و ...). در صورت فقدان چنین تضمینی، قرارداد معنایی جزء قانونی قوی‌تر نخواهد داشت. به همین منوال، حقوق مالکیت یک رابطه دوتایی میان انسان و شیء نیست چرا که اجرای آن هم مستلزم وجود عامل سومی است که تضمین‌کننده این است که مالکیت هرکس توسط همگان رعایت شود. در صورت فقدان این شرط، مثلاً وقتی که دولت ضعیف و فاسد است فرض رابطه اتصال‌کننده یک شیء به انسان و فقط به یک انسان قابل پذیرش نیست. در این صورت روابط وابستگی بین انسان‌ها اهمیت بیشتری می‌یابد و ضعفاً برای آنکه از هلاکت یا تباهی به دلیل موقعیت پائین‌ترشان مصون بمانند، باید از اقویا تبعیت کنند.

به عبارتی دیگر، بازارها بر پایه‌های نهادینی واقع شده‌اند که طی سی سال فرالیبرالیزم با بی‌قاعدهمند ساختن بازارهای مالی و به رقابت گذاشتن قانون‌گذاری‌های اجتماعی و محیط اقتصادی جهت تخریب روشمند به کار گرفته شدند. از یک نگاه ساده حقوقی قابل

پیشبینی بود، بازارهای مالی که در بی‌قاعده‌سازی آنها افراط شده بود، اولین‌هایی‌اند که فرومی‌پاشند. و بیم آن می‌رود که مبدا از قاعده خارج ساختن نظامند بازارهای کار به انواع دیگری از بحران منجر شود. در واقع نه کار، نه زمین و نه پول هیچکدام یک کالا نیستند بلکه شرط تولید و تبادل کالاها هستند.

ایجاد «یک بازار کار» ممکن نیست مگر به بهای فرضی که طبق آن گویی کار محصولی بوده در حالیکه خود از شخصی که کار می‌کند انفکاک‌ناپذیر است. این فرض حقوقی که یکی از ستون‌های سرمایه داریست تنها به مدد قواعدی که مدت طولانی حیات بشر را در مقابل زمان کوتاه مبادلات بازرگانان لحاظ می‌کند، استوار می‌ماند. حقوق کار چیزی جز مجموعه این قواعد نیست که به طور خاص در سطح ملی پایه‌گذاری شده‌اند، هر چند که از پایان قرن نوزدهم نیاز به انطباق با نرُم‌های بین‌المللی کار که قادر به ایجاد نظم اجتماعی در خصوص رقابت در مقیاس جهانی باشد، احساس شد.

حقوق کار که همچون پادزهر خطرات مهلکی که سرمایه‌داری برای زندگی بشری ایجاد می‌کند ظاهر شد، ابتدا تحت اشکال گوناگونی در کشورهای که سرمایه‌داری در آنها آغاز شتابان داشت توسعه یافت، منظور کشورهای غربی است. اما مسائلی که حقوق کار مطرح می‌سازد دیر زمانی است که دیگر در انحصار غرب نیست. این پرسش‌ها در تمامی کشورهایی که امروزه، چه خوب چه بد، خود را در همان جریان اقتصادی می‌یابند، ظهور کرده است. دلمشغولی‌های حقوقی مدیران سرزمین بزرگ چین از زمانی که توسط یک اقتصاد کمونیستی بازار اداره می‌شود، گواه این تحول است. بعد از اینکه تنها دغدغه آنها اعطای یک حقوق تجارت به کشور خود بود، آنان طی سال‌های اخیر مشغول به تعریف و اجرای یک قانون کار شده‌اند که مستعد تأمین حداقلی از عدالت اجتماعی، پایان دادن به افزایش خشونت‌ها و مرافعات ایجاد شده در اثر شرایط فلاکت بار زندگی و کار و افزایش گنج‌کننده نابرابری‌ها باشد.

در این مفهوم، هر کشوری باید مسیر خاص خود را با اختصاص به برقراری یک حقوق اجتماعی بین‌المللی شناخته شده توسط همه بیابد. بدین ترتیب برای آنکه سنت‌های خاص

خود تبدیل به موتوری برای مدرنیته بشود، باید همچنان به درس‌های تطبیقی حقوق اجتماعی توجه کرد. با تلاش برای فهم دیگران است که شانس بهتر شناختن خود را داریم. در نتیجه نقش رهگذرانی که مشغول ایجاد پل‌هایی میان فرهنگ‌ها و اعطای امکان شناخت و فهم خارجی‌ان به بیشترین تعداد از هموطنانشان هستند، بسیار برجسته است.

اینجانب به طور ویژه‌ای از آقای حسن مرادزاده سپاسگزارم که به ابتکار خود اقدام به ترجمه این کتاب کوچک که موضوع آن ارائه کلیدهای فهم حقوق کار فرانسه برای عموم بوده، کرده است. ترجمه وی در بطن این سنت بزرگ ایرانی که با اتکای به نیرو و توان خویش همواره به دستاوردهای سایر فرهنگ‌ها به خصوص در قلمروی حقوق توجه داشته است، ضبط و ثبت می‌گردد. اصطلاحی هم ساده و هم مبهم که جهانی شدن نامیده می‌شود، گسترش فرهنگ حقوقی واحدی را در دنیا اعلام نمی‌کند. بلکه در مقابل، ضرورت شناخت بهتر و تلاش برای فهم یکدیگر را اشاعه می‌دهد.

آلن سوپیو*

* پروفیسور آلن سوپیو دارای دکترای دولتی حقوق از دانشگاه بوردو در سال ۱۹۷۹ با عنوان رساله دکتری «قاضی و حقوق کار»، استاد اگرژه دانشکده حقوق در سال ۱۹۸۰، استاد دانشکده حقوق پوآتیه و سپس نانت و از سال ۲۰۰۱ عضو انستیتو دانشگاهی فرانسه می‌باشد. وی به عنوان استاد مدعو در بسیاری از دانشگاه‌های جهان از جمله برکلی، فلورانس و برلین مشغول به تدریس است. و از ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۱ سمت ریاست شورای ملی توسعه علوم انسانی و اجتماعی فرانسه را بر عهده داشت. وی از سال ۲۰۰۸ به عنوان عضو شورای علمی شهر پاریس برگزیده شده است. عمده آثار وی در زمینه حقوق کار، تأمین اجتماعی و مبانی دموکراتیک روابط اجتماعی می‌باشد. آخرین اثر این حقوقدان برجسته کتاب «روح فیلاذلفی؛ عدالت اجتماعی در برابر مجموع بازار» در سال ۲۰۱۰ است. او صاحب آثار پرشماری به زبان‌های فرانسه، انگلیسی و آلمانی است که بی‌شک اغلب آنها به زبان مادری او یعنی فرانسوی است.

از جمله آثارش:

- انسان‌شناسی حقوقی:

- درآمدی بر کارکرد مردم‌شناسی حقوقی

- نقدی بر حقوق کار